श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

कृष्णयजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे

॥ प्रथमाष्टके चतुर्थः प्रश्नः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

॥ प्रथमाष्टके चतुर्थः प्रश्नः ॥

हरिः ओ(४)म्।
उ॒भये॒ वा ए॒ते प्र॒जाप॑ते॒रध्य॑सृज्यन्त।
दे॒वाश्चासु॑राश्च।
तान्न व्य॑जानात्।
इ॒मे᳚ऽन्य इ॒मे᳚ऽन्य इति॑।
स दे॒वान॒ग्ं॒ शून॑करोत्।
तान॒भ्य॑षुणोत्।
तान्प॒वित्रे॑णापुनात्।
तान्प॒रस्ता᳚त्प॒वित्र॑स्य॒ व्य॑गृह्णात्।
ते ग्रहा॑ अभवन्न्।
तद्ग्रहा॑णां ग्रह॒त्वम्॥ 1॥

दे॒वता॒ वा ए॒ता यज॑मानस्य गृ॒हे गृ॑ह्यन्ते।
यद्ग्रहाः᳚।
वि॒दुरे॑नं दे॒वाः।
यस्यै॒वं वि॒दुष॑ ए॒ते ग्रहा॑ गृ॒ह्यन्ते᳚।
ए॒षा वै सोम॒स्याहु॑तिः।

Please let us know of any errors in this text.

यदु॑पा॒ग्ं॒शुः।
सोमे॑न दे॒वाग्स्त॑र्पया॒णीति॒ खलु॒ वै सोमे॑न यजते।
यदु॑पा॒ग्ं॒शु जु॒होति॑।
सोमे॑नै॒व तद्दे॒वाग्स्त॑र्पयति।
यद्ग्रहाँ॑ञ्जु॒होति॑॥ **2**॥

दे॒वा ए॒व तद्दे॒वान्ग॑च्छन्ति।
यच्च॑म॒साञ्जु॒होति॑।
तेनै॒वानु॑रूपेण॒ यज॑मानः सुव॒र्गं लो॒कमे॑ति।
किं न्वे॑तदग्र॑ आसी॒दित्या॑हुः।
यत्पात्रा॒णीति॑।
इ॒यं वा ए॒तदग्र॑ आसीत्।
मृ॒न्मया॑नि॒ वा ए॒तान्या॑सन्न्।
तैर्दे॒वा न व्या॒वृत॑मगच्छन्न्।
त ए॒तानि॑ दारु॒मया॑णि॒ पात्राँ॑ण्यपश्यन्न्।
तान्य॑कुर्वत॥ **3**॥

तैर्वै ते व्या॒वृत॑मगच्छन्न्।
यद्दा॑रु॒मया॑णि॒ पात्रा॑णि॒ भव॑न्ति।
व्या॒वृत॑मे॒व तैर्यज॑मानो गच्छति।
यानि॑ दारु॒मया॑णि॒ पात्रा॑णि॒ भव॑न्ति।
अ॒मुमे॒व तैर्लो॒कम॒भिज॑यति।

यानि॑ मृ॒न्मया॑नि।
इ॒मम॒व तैर्लो॒कम॒भिजं॑यति।
ब्र॒ह्म॒वा॒दिनो॑ वदन्ति।
काश्चत॑स्रः स्था॒लीर्वा॑य॒व्याः॑ सोम॒ग्रह॑णी॒रिति॑।
दे॒वा वै पृश्नि॑मदुह्रन्॥ 4॥

तस्या॑ ए॒ते स्तना॑ आसन्।
इ॒यं वै पृश्निः॑।
ताम॑दि॒त्या आ॑दित्यस्था॒ल्या
  चतु॑ष्पदः प॒शून॑दुह्रन्।
यदा॑दित्यस्था॒ली भव॑ति।
चतु॑ष्पद ए॒व तया॑ प॒शून् यज॑मान इ॒मां दु॑हे।
तामिन्द्र॑ उक्थ्यस्था॒ल्येन्द्रि॒यम॑दुहत्।
यदु॑क्थ्यस्था॒ली भव॑ति।
इ॒न्द्रि॒यम॒व तया॒ यज॑मान इ॒मां दु॑हे।
तां विश्वे॑दे॒वा आ॑ग्रयणस्था॒ल्योर्ज॑मदुह्रन्।
यदा॑ग्रयणस्था॒ली भव॑ति॥ 5॥

ऊर्ज॑म॒व तया॒ यज॑मान इ॒मां दु॑हे।
तां म॑नु॒ष्या॑ ध्रुवस्था॒ल्याऽऽयु॑रदुह्रन्।
यद्ध्रु॑वस्था॒ली भव॑ति।
आयु॑रे॒व तया॒ यज॑मान इ॒मां दु॑हे।

स्था॒ल्या गृ॒ह्णाति॑।
वा॒य॒व्ये॑न जुहोति।
तस्मा॑द॒न्येन॒ पात्रे॑ण प॒शून्दु॒हन्ति॑।
अ॒न्येन॒ प्रति॑गृह्णन्ति।
अथो᳚ व्या॒वृत॑मे॒व तद्यज॑मानो गच्छति॥ **6**॥

ग्र॒ह॒त्वं ग्रहा᳚ञ्जु॒होत्य॑कुर्वतादुह्णन्नाग्रयणस्था॒ली
भव॑ति॒ नव॑ च॥ **1**॥

यु॒वग्ं सु॒राम॑मश्विना।
नमु॑चावाऽसु॒रे सचा᳚।
वि॒पि॒पा॒ना शु॑भस्पती।
इ॒न्द्रं कर्म॑स्वावतम्।
पु॒त्रमि॑व पि॒तरा॑व॒श्विनो॒भा।
इन्द्राव॑तं॒ कर्म॑णा द॒ग्ं॒सना॑भिः।
यथ्सु॒राम॒ं व्यपि॑बः॒ शची॑भिः।
सर॑स्वती त्वा मघवन्नभीष्णात्।
अहा᳚व्यग्ने ह॒विरा॒स्ये॑ ते।
स्रु॒चीव॑ घृ॒तं च॒मू इ॑व॒ सोमः॑॥ 7॥

वा॒ज॒सनि॒ग्ं॒ र॒यिम॒स्मे सु॒वीर᳚म्।
प्र॒श॒स्तं धे॑हि य॒शस॑ं बृ॒हन्त᳚म्।
यस्मि॒न्नश्वा॑स ऋष॒भास॑ उ॒क्षणः॑।

व॒शा मे॒षा अ॑वसृ॒ष्टास॒ आहु॑ताः।
की॒ला॒ल॒पे सोम॑पृष्ठाय वे॒धसे᳚।
हृ॒दा म॒तिं ज॑नय॒ चारु॑म॒ग्नये᳚।
नाना॒ हि वा᳚ं दे॒वहि॑त॒ग्ं॒ सदो॑ मि॒तम्।
मा सग्ं॑सृ॑क्षाथां पर॒मे व्यो॑मन्न्।
सुरा॒ त्वमसि॑ शु॒ष्मिणी॒ सोम॑ ए॒षः।
मा मा॑ हिग्ं॑सीः॒ स्वां योनि॑मावि॒शन्न्॥ **8**॥

यदत्र॑ शि॒ष्टग्ं॑ र॒सिन॑ः सु॒तस्य॑।
यदिन्द्रो॒ अपि॑ब॒च्छची॑भिः।
अ॒हं तद॑स्य॒ मन॑सा शि॒वेन॑।
सोम॒ग्ं॒ राजा॑नमि॒ह भ॑क्षयामि।
द्वे स्रु॒ती अ॑श्रृणवं पितॄ॒णाम्।
अ॒हं दे॒वाना॑मु॒त मर्त्या॑नाम्।
ताभ्या॑मि॒दं विश्व॒ं भुव॑न॒ग्ं॒ समे॑ति।
अ॒न्त॒रा पूर्व॒मप॑रं च के॒तुम्।
यस्ते॑ देव वरुण गाय॒त्रच्छ॑न्दा॒ः पाश॑ः।
तं त॑ ए॒तेनाव॑यजे॥ **9**॥

यस्ते॑ देव वरुण त्रि॒ष्टुप्छ॑न्दा॒ः पाश॑ः।
तं त॑ ए॒तेनाव॑यजे।
यस्ते॑ देव वरुण॒ जग॑तीछन्दा॒ः पाश॑ः।

तं तं एतेनावंयजे।
सोमो वा एतस्यं राज्यमादंत्ते।
यो राजा सन्राज्यो वा सोमेंन यजंते।
देवसुवामेतानिं हवीग्ंषिं भवन्ति।
एतावंन्तो वै देवानाग्ं सवाः।
त एवास्मैं सवान्प्रयंच्छन्ति।
त एंनं पुनंः सुवन्ते राज्यायं।
देवसू राजां भवति॥ **10** ॥

सोमं आविशन् यंजे राज्यायैकं च॥ **2** ॥

उदंस्थाद्देव्यदिंतिर्विश्वरूपी।
आयुंर्यज्ञपंतावधात्।
इन्द्रांय कृण्वती भागम्।
मित्राय वरुंणाय च।
इयं वा अंग्निहोत्री।
इयं वा एतस्य निषींदति।
यस्यांग्निहोत्री निषीदंति।
तामुत्थांपयेत्।
उदंस्थाद्देव्यदिंतिरितिं।
इयं वै देव्यदिंतिः॥ **11** ॥

इ॒मामे॒वास्मा॑ उत्था॑पयति।
आयु॑र्य॒ज्ञप॑तावधा॒दित्या॑ह।
आयु॑रे॒वास्मि॑न्दधाति।
इन्द्रा॑य कृण्व॒ती भा॒गं मि॒त्राय॒
वरु॑णाय॒ चेत्या॑ह।
य॒था॒ य॒जुरे॒वैतत्।
अव॑र्ति॒ं वा ए॒षैतस्य॑ पा॒प्मान॑ं
प्रति॒ख्याय॒ निषी॑दति।
यस्या॑ग्निहो॒त्र्युप॑सृष्टा नि॒षीद॑ति।
तां दु॒ग्ध्वा ब्रा॑ह्म॒णाय॑ दद्यात्।
यस्यान्न॒ं नाद्यात्।
अव॑र्तिमे॒वास्मि॑न्पा॒प्मान॒ं प्रति॑मुञ्चति॥ **12**॥

दु॒ग्ध्वा द॑दाति।
न ह्यद॑ष्टा॒ दक्षि॑णा दी॒यते॑।
पृ॒थि॒वीं वा ए॒तस्य॒ पय॒ः प्रवि॑शति।
यस्या॑ग्निहो॒त्रं दु॒ह्यमा॑न॒ग्ग्॒ स्कन्द॑ति।
यद॒द्य दु॒ग्धं पृ॑थि॒वीमस॑क्त।
यदोष॑धीर॒प्यस॑र॒द्यदाप॑ः।
पयो॑ गृ॒हेषु॒ पयो॑ अघ्नि॒यासु॑।
पयो॑ व॒त्सेषु॒ पयो॑ अस्तु॒ तन्मयीत्या॑ह।

पयं एवात्मन्गृहेषुं पशुषुं धत्ते।
अप उपंसृजति॥ **13**॥

अद्भिरेवैनंदाप्नोति।
यो वै यज्ञस्यार्तेनानार्तंगं सगंसृजतिं।
उभे वै ते तर्ह्यार्छतः।
आर्छति खलु वा एतदंग्निहोत्रम्।
यद्दुह्यमानगग् स्कन्दंति।
यदंभिदुह्यात्।
आर्तेनानार्तं यज्ञस्य सगंसृंजेत्।
तदेव यादृक्कीदृक्चं होतव्यंम्।
अथान्यां दुग्ध्वा पुनंर्होतव्यंम्।
अनार्तेनैवार्तं यज्ञस्य निष्कंरोति॥ **14**॥

यद्युद्धंतस्य स्कन्देंत्।
यत्ततोऽहुंत्वा पुनंरेयात्।
यज्ञं विच्छिंन्द्यात्।
यत्र स्कन्देंत्।
तन्निषद्य पुनंर्गृह्णीयात्।
यत्रैव स्कन्दंति।
ततं एवैनत्पुनंर्गृह्णाति।
तदेव यादृक्कीदृक्चं होतव्यंम्।

अथा॒न्यां दु॒ग्ध्वा पुन॑र्होत॒व्य॑म्।
अना॑र्तेनै॒वार्तिं॑ य॒ज्ञस्य॒ निष्क॑रोति॥ 15॥

विवा ए॒तस्यं॑ य॒ज्ञश्छि॑द्यते।
यस्या॑ग्निहो॒त्रे॑ऽधिश्रि॑ते॒ श्वाऽन्त॒रा धाव॑ति।
रु॒द्रः खलु॒ वा ए॒षः।
यद॒ग्निः।
यद्वाम॑न्वत्यावर्तये॑त्।
रु॒द्राय॑ प॒शूनपि॑दध्यात्।
अ॒प॒शुर्यज॑मानः स्यात्।
यद॒पो॑ऽन्वतिषि॒ञ्चेत्।
अ॒ना॒द्यम॒ग्नेराप॑ः।
अ॒ना॒द्यमा॑भ्या॒मपि॑दध्यात्।
गार्ह॑पत्या॒द्भस्मा॒दाय॑।
इ॒दं विष्णु॒र्विच॑क्रम॒ इति॑ वैष्ण॒व्यर्चाऽऽह॑व॒नीया॑द्ध्व॒ग्ं॒सय॒न्नुद्र॑वेत्।
य॒ज्ञो वै विष्णु॑ः।
य॒ज्ञेनै॒व य॒ज्ञग्ं सन्त॑नोति।
भस्म॑ना प॒दमपि॑वपति॒ शान्त्यै॑॥ 16॥

वै दे॒व्यदि॑तिर्मु॒ञ्चति सृजति करोति करोत्याभ्या॒मपि॑ - दध्या॒त्पञ्च॑ च॥ 3॥

निवा एतस्यांहवनीयो गार्हंपत्यं कामयते।
नि गार्हंपत्य आहवनीयँम्।
यस्याग्निमनुंद्धृतगं सूर्योऽभिनिम्रोचंति।
दर्भेण हिरंण्यं प्रबध्यं पुरस्ताँद्धरेत्।
अथाग्निम्।
अथाँग्निहोत्रम्।
यद्धिरंण्यं पुरस्ताद्धरंति।
ज्योतिर्वै हिरंण्यम्।
ज्योतिरेवैनं पश्यन्नुद्धंरति।
यदग्निं पूर्वगं हरत्यथाँग्निहोत्रम्॥ **17**॥

भागधेयेनैवैनं प्रणंयति।
ब्राह्मण आंर्षेय उद्धंरेत्।
ब्राह्मणो वै सर्वा देवताः।
सर्वाभिरेवैनं देवताभिरुद्धंरति।
अग्निहोत्रमुंपसाद्यातमिंतोरासीत।
व्रतमेव हृतमनुंम्रियते।
अन्तं वा एष आत्मनों गच्छति।
यस्ताम्यंति।
अन्तंमेष यज्ञस्यं गच्छति।
यस्याग्निमनुंद्धृतगं सूर्योभिनिम्रोचंति॥ **18**॥

पुन॑ः स॒मन्य॑ं जुहोति।
अन्ते॑नै॒वान्त॑ं य॒ज्ञस्य॒ निष्क॑रोति।
वरु॑णो॒ वा ए॒तस्य॑ य॒ज्ञं गृ॑ह्णाति।
यस्या॒ग्निमनु॑द्धृत॒ग्ं॒ सूर्यो॒भिनि॒म्रोच॑ति।
वा॒रु॒णं च॒रुं निर्व॑पेत्।
तेनै॒व य॒ज्ञं निष्क्री॑णीते।
नि वा ए॒तस्या॑हव॒नीयो॒ गार्ह॑पत्यं कामयते।
नि गार्ह॑पत्य आहव॒नीय᳚म्।
यस्या॒ग्निमनु॑द्धृत॒ग्ं॒ सूर्यो॒ऽभ्यु॑देति॑।
च॒तु॒र्गृ॒ही॒तमाज्य॑ं पु॒रस्ता᳚द्धरेत्॥ **19**॥

अथा॒ग्निम्।
अथा᳚ग्निहो॒त्रम्।
यदाज्य॑ं पु॒रस्ता॒द्धर॑ति।
ए॒तद्वा अ॒ग्नेः प्रि॒यं धाम॑।
यदाज्य᳚म्।
प्रि॒येणै॒वैन॒ं धाम्ना॒ सम॑र्धयति।
यद॒ग्निं पूर्व॒ग्ं॒ हर॒त्यथा᳚ग्निहो॒त्रम्।
भा॒ग॒धेये॑नै॒वैन॒ं प्रण॑यति।
ब्रा॒ह्म॒ण आ॑र्षे॒य उद्ध॑रेत्।
ब्रा॒ह्म॒णो वै सर्वा॑ दे॒वताः᳚॥ **20**॥

सर्वाभिरेवैनं देवताभिरुद्धरति।
पराची वा एतस्मै व्युच्छन्ती व्युच्छति।
यस्याग्निमनुद्धृतग्ं सूर्योऽभ्युदेति।
उषाः केतुना जुषताम्।
यज्ञं देवेभिरिन्वितम्।
देवेभ्यो मधुमत्तमग्ग् स्वाहेति
प्रत्यङ्ङिषद्याज्येन जुहुयात्।
प्रतीचीमेवास्मै विवासयति।
अग्निहोत्रमुपसाद्यातमितोरासीत।
व्रतमेव हतमनु म्रियते।
अन्तं वा एष आत्मनो गच्छति॥ **21**॥

यस्ताम्यति।
अन्तमेष यज्ञस्य गच्छति।
यस्याग्निमनुद्धृतग्ं सूर्योऽभ्युदेति।
पुनः समन्य जुहोति।
अन्तेनैवान्तं यज्ञस्य निष्करोति।
मित्रो वा एतस्य यज्ञं गृह्णाति।
यस्याग्निमनुद्धृतग्ं सूर्योऽभ्युदेति।
मैत्रं चरुं निर्वपेत्।

तेनै॒व य॒ज्ञं निष्क्री॑णीते।
यस्या॑हव॒नीये॑ऽनु॑द्वाते॒ गार्॑ह॒पत्य उ॒द्वायें॑त्॥ 22॥

यदा॑हव॒नीय॒मनु॑द्वाप्य॒ गार्॑ह॒पत्यं॒ मन्थे॑त्।
विच्छिं॒न्द्यात्।
भ्रातृ॑व्यमस्मै जनयेत्।
यद्वै य॒ज्ञस्य॑ वास्त॒व्यं॑ क्रि॒यते॑।
तदनु॑ रु॒द्रो॑ऽवचरति।
यत्पूर्व॑मन्ववस्येत्।
वा॒स्त॒व्य॑म॒ग्निमुपा॑सीत।
रु॒द्रो॑ऽस्य प॒शून्घातु॑कः स्यात्।
आ॒ह॒व॒नीय॑मु॒द्वाप्य॑।
गार्॑ह॒पत्यं मन्थेत्॥ 23॥

इ॒तः प्र॑थ॒मं ज॑ज्ञे अ॒ग्निः।
स्वाद्योने॒रधि॑ जा॒तवे॑दाः।
स गा॑यत्रि॒या त्रि॒ष्टुभा॒ जग॑त्या।
दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यं व॑हतु प्रजा॒नन्निति॑।
छन्दो॑भिरे॒वैन॒ग्ग्॒ स्वाद्योने॒ः प्रज॑नयति।
गार्॑ह॒पत्यं मन्थति।
गार्॑ह॒पत्यं॒ वा अन्वाहि॑ताग्नेः प॒शव॒ उप॑तिष्ठन्ते।
स यदु॒द्वाय॑ति।

तदनु पशवोऽपं क्रामन्ति।
इषे रय्यै रंमस्व॥ **24**॥

सहंसे द्युम्नायं।
ऊर्जे पत्यायेत्यांह।
पशवो वै रयिः।
पशूनेवास्मैं रमयति।
सारस्वतौ त्वोथ्सौ समिंन्धातामित्यांह।
ऋक्सामे वै सांरस्वतावुथ्सौं।
ऋक्सामाभ्यांमेवैनगं समिंन्धे।
सम्राडंसि विराडसीत्यांह।
रथन्तरं वै सम्राट्।
बृहद्विराट्॥ **25**॥

ताभ्यांमेवैनगं समिंन्धे।
वज्रो वै चक्रम्।
वज्रो वा एतस्यं यज्ञं विच्छिंनत्ति।
यस्यानों वा रथों वाऽन्तराऽग्नी यातिं।
आहवनीयंमुद्वाप्यं।
गार्हंपत्यादुद्धंरेत्।
यदंग्ने पूर्वं प्रभृंतं पदगं हि तें।
सूर्यस्य रश्मीनन्वांततानं।

तत्रं रयि॒ष्ठामनु॒ सम्भ॑रै॒तम्।
सं नः॑ सृज सुम॒त्या वाज॑व॒त्येति॑॥ **26**॥

पूर्वे॑णै॒वास्य॑ य॒ज्ञेन॑ य॒ज्ञमनु॒ सं त॑नोति।
त्वम॑ग्ने स॒प्रथा॑ अ॒सीत्या॑ह।
अ॒ग्निः सर्वा॑ दे॒वताः॑।
दे॒वता॑भिरे॒व य॒ज्ञग्ं सं त॑नोति।
अ॒ग्नये॑ पथि॒कृते॑ पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पेत्।
अ॒ग्निमे॒व प॑थि॒कृत॒ग्ग् स्वेन॑ भाग॒धेये॒नोप॑ धावति।
स ए॒वैनं॑ य॒ज्ञियं॒ पन्था॒मपि॑ नयति।
अ॒न॒ड्वान्दक्षि॑णा।
व॒ही ह्ये॑ष सम॑ृद्ध्यै॥ **27**॥

हर॒त्यथा॑ग्निहो॒त्रं नि॒म्रोच॑ति हरेद्दे॒वता॑
गच्छत्यु॒द्वाये॑न्मन्थेद्रमस्व बृहद्भि॒राडिति॒ नव॑ च॥ **4**॥

नि वै पूर्वं॒ त्रीणि॑ नि॒म्रोच॑ति द॒र्भेण॒ यद्धिर॑ण्यमग्निहो॒त्रं
पुन॒र्वर॑ुणो वारु॒णं नि वा ए॒तस्या॒भ्यु॑देति॑ चतु॒र्गृही॒तमाज्यं॒
यदाज्यं॒ परा॑च्युषाः पुन॑र्मि॒त्रो मै॒त्रं यस्या॑हव॒नीयेऽनु॑द्वाते॒
गार्ह॑पत्ये॒ यद्वै म॑न्थे॒दुद्ध॑रेत्॥

यस्य॑ प्रातस्सव॒ने सोमो॑ऽति॒रिच्य॑ते।
माध्य॑न्दिन॒ग्ं सव॑नं का॒मय॑माना॒ऽभ्यति॑रिच्यते।
गौर्ध॑यति म॒रुता॒मिति॒ धय॑द्वतीषु कुर्वन्ति।
हि॒नस्ति॒ वै स॒न्ध्यधी॑तम्।

स॒न्धीव॒ खलु॒ वा ए॒तत्।
यथ्सव॑नस्याति॒रिच्य॑ते।
यद्धयं॑द्वतीषु कु॒र्वन्ति॑।
स॒न्धेः शान्त्यै᳚।
गा॒य॒त्रग्ं साम॑ भवति पञ्चद॒शः स्तोम॑ः।
तेनै॒व प्रा॑तस्सव॒नान्न य॑न्ति॥ **28**॥

म॒रुत्व॑तीषु कुर्वन्ति।
तेनै॒व माध्यं॑न्दिना॒थ्सव॑ना॒न्न य॑न्ति।
होतु॑श्चम॒समनून्नं॑यन्ते।
होताऽनु॑शग्ंसति।
म॒ध्य॒त ए॒व य॒ज्ञग्ं स॒माद॑धाति।
यस्य॒ माध्यं॑न्दिने॒ सव॑ने॒ सोमो॑ऽति॒रिच्य॑ते।
आ॒दि॒त्यं तृ॑तीयसव॒नं का॒मयं॑मानो॒ऽभ्यति॑रिच्यते।
गौ॒रि॒वी॒तग्ं साम॑ भवति।
अति॑रिक्तं॒ वै गौ॑रिवी॒तम्।
अति॑रिक्तं॒ यथ्सव॑नस्याति॒रिच्य॑ते॥ **29**॥

अति॑रिक्तस्य॒ शान्त्यै᳚।
बण्म॒हाग्ं अ॑सि सू॒र्येति॑ कुर्वन्ति।
यस्यै॒वादि॒त्यस्य॒ सव॑न॒स्य कामे॑नाति॒रिच्य॑ते।
तेनै॒वैन॒ं कामे॑न॒ सम॑र्धयन्ति।

गौ॒रि॒वी॒तग्ं साम॑ भवति।
तेनै॒व माध्यं॑न्दिना॒थ्सव॑ना॒न्न यं॑न्ति।
स॒प्त॒द॒शः स्तोमः॑।
तेनै॒व तृं॑तीयसव॒नान्न यं॑न्ति।
होतुं॑श्चम॒सम॑नून्नं॑यन्ते।
होताऽनुं॑शग्ंसति॥ **30**॥

म॒ध्य॒त ए॒व य॒ज्ञग्ं स॒मादं॑धाति।
यस्यं॑ तृतीयसव॒ने सोमों॑ति॒रिच्ये॑त।
उ॒क्थ्यं॑ कुर्वीत।
यस्यो॒क्थ्ये॑ऽति॒रिच्ये॑त।
अ॒ति॒रा॒त्रं कुं॑र्वीत।
यस्यां॑तिरा॒त्रे॑ऽति॒रिच्यं॑ते।
तत्त्वै दुं॑ष्प्रज्ञा॒नम्।
यजं॑मान॒ं वा ए॒तत्प॒शव॑ आ॒साद्यं॑ यन्ति।
बृ॒हथ्साम॑ भवति।
बृ॒हद्वा इ॒मान्लो॒कान्दा॑धार।
बार्ह॑ताः प॒शवः॑।
बृ॒ह॒तैवास्मै॑ प॒शून्दा॑धार।
शि॒पि॒वि॒ष्टवं॑तीषु कुर्वन्ति।
शि॒पि॒वि॒ष्टो वै दे॒वानां᳚ पु॒ष्टम्।

पुष्ट्यैवैनगं समर्धयन्ति।
होतुंश्चमसमनूत्रंयन्ते।
होताऽनुंशगंसति।
मध्यत एव यज्ञगं समादंधाति॥ **31** ॥

यन्ति सर्वनस्यातिरिच्यंते शगंसति दाधाराष्टौ चं॥ **5** ॥

एकैंको वै जनतायामिन्द्रंः।
एकं वा एताविन्द्रंमभि सगंसुनुतः।
यौ द्वौ सगंसुनुतः।
प्रजापंतिर्वा एष वितायते।
यद्यज्ञः।
तस्य ग्रावांणो दन्ताः।
अन्यतरं वा एते सगंसुन्वतोर्निर्बफ्सति।
पूर्वेणोपसृत्यां देवता इत्यांहुः।
पूर्वोपसृतस्य वै श्रेयांन्भवति।
एतिंवन्त्याज्यांनि भवन्त्यभिजिंत्यै॥ **32** ॥

मरुत्वंतीः प्रतिपदंः।
मरुतो वै देवानामपंराजितमायतंनम्।
देवानांमेवापंराजित आयतंने यतते।
उभे बृंहद्रथन्तरे भंवतः।
इयं वाव रंथन्तरम्।

अ॒सौ बृ॒हत्।
आ॒भ्यामे॒वैनं॑म॒न्तरे॑ति।
वा॒चश्च॒ मनं॑सश्च।
प्रा॒णाच्चा॑पा॒नाच्च॑।
दि॒वश्च॑ पृथि॒व्याश्च॑॥ **33**॥

सर्व॑स्माद्वि॒त्ताद्वेद्या᳚त्।
अ॒भि॒व॒र्तो ब्र॑ह्मसा॒मं भव॑ति।
सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्या॒भिवृ॑त्त्यै।
अ॒भि॒जिद्भ॑वति।
सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्या॒भिजि॑त्यै।
वि॒श्व॒जिद्भ॑वति।
विश्व॑स्य॒ जित्यै᳚।
यस्य॒ भूया॑ग्ंसो यज्ञक्र॒तव॒ इत्या॑हुः।
स दे॒वता॑ वृङ्क्त॒ इति॑।
यद्य॑ग्निष्टो॒मः सोम॑ः प॒रस्ता॒थ्स्यात्॥ **34**॥

उ॒क्थ्यं॑ कुर्वीत।
यद्यु॒क्थ्य॑ः स्यात्।
अ॒ति॒रा॒त्रं कु॑र्वीत।
य॒ज्ञ॒क्र॒तुभि॑रे॒वास्य॑ दे॒वता॑ वृङ्क्ते।
यो वै छन्दो॑भिरभि॒भव॑ति।

स सर्ग॒ꣳ॒सुन्व॒तोर॒भिभ॑वति।
सं॒वे॒शाय॑ त्वोपवे॒शाय॒ त्वेत्या॑ह।
छन्दा॑ग्ꣳ॒सि॒ वै सं॑वे॒श उ॑पवे॒शः।
छन्दो॑भिरे॒वास्य॒ छन्दा॑ग्ꣳ॒स्य॒भिभ॑वति।
इ॒ष्टर्गो॒ वा ऋ॒त्विजा॑मध्व॒र्युः॥ **35**॥

इ॒ष्टर्गः॒ खलु॒ वै पूर्वो॒ऽर्ष्टुः क्षी॑यते।
प्राणा॑पानौ मृ॒त्योर्मा॑ पात॒मित्या॑ह।
प्रा॒णा॒पा॒नयो॑रे॒व श्र॑यते।
प्राणा॑पानौ॒ मा मा॑ हासिष्ट॒मित्या॑ह।
नैनं॑ पु॒राऽऽयु॑षः प्राणापा॒नौ ज॑हितः।
आर्ति॒ वा ए॒ते निय॑न्ति।
येषा॑ं दीक्षि॒ताना॑ं प्र॒मीय॑ते।
तं यद॑व॒वर्जे॑युः।
क्रू॒र॒कृता॑मिवैषां लो॒कः स्या॑त्।
आह॑र द॒हेति॑ ब्रूयात्॥ **36**॥

तं द॑क्षिण॒तो वेद्यै॑ नि॒धाय॑।
स॒र्प॒रा॒ज्ञिया॑ ऋ॒ग्भिः स्तु॑युः।
इ॒यं वै सर्प॑तो॒ राज्ञी॑।
अ॒स्या ए॒वैनं॒ परि॑ददति।
व्यृ॑द्धं॒ तदित्या॑हुः।

यथ्स्तुतमनुशस्तमिति।
होता प्रथमः प्राचीनावीती मार्जालीयं परीयात्।
यामीरनुब्रुवन्न्।
सर्पराज्ञीनां कीर्तयेत्।
उभयोरेवैनं लोकयोः परिददति॥ **37**॥

अथो धुवन्त्येवैनम्।
अथो न्येवास्मै ह्नुवते।
त्रिः परियन्ति।
त्रय इमे लोकाः।
एभ्य एवैनं लोकेभ्यो धुवते।
त्रिः पुनः परियन्ति।
षट्थ्सम्पद्यन्ते।
षड्वा ऋतवः।
ऋतुभिरेवैनं धुवते।
अग्न आयूंषि पवस इति प्रतिपदं कुर्वीरन्न्।
रथन्तरसामैषां सोमः स्यात्।
आयुरेवात्मन्दधते।
अथो पाप्मानमेव विजहतो यन्ति॥ **38**॥

अभिजित्यै पृथिव्याश्च स्यादध्वर्युर्ब्रूयाल्लोकयोः
परिददति कुर्वीरन्त्रीणि च॥ **6**॥

अ॒सु॒र्यं॑ वा ए॒तस्मा॒द्वर्णं॑ कृत्वा।
प॒शवो॑ वी॒र्य॑मप॑क्रामन्ति।
यस्य॒ यूपो॑ वि॒रोह॑ति।
त्वा॒ष्ट्रं ब॑हु॒रू॒पमाल॑भेत।
त्वष्टा॒ वै रू॒पाणा॑मीशे।
य ए॒व रू॒पाणा॒मीशे॑।
सो॑ऽस्मिन्प॒शून् वी॒र्यं॑ यच्छति।
नास्मा॑त्प॒शवो॑ वी॒र्य॑मप॑ क्रामन्ति।
आर्ति॒ं वा ए॒ते निय॑न्ति।
येषा॑ं दीक्षि॒ताना॑म॒ग्निरु॒द्वाय॑ति॥ **39**॥

यदा॑हव॒नीय॑ उ॒द्वायें॑त्।
यत्तं मन्थें॑त्।
विच्छिं॑न्द्यात्।
भ्रातृ॑व्यमस्मै जनयेत्।
यदा॑हव॒नीय॑ उ॒द्वायें॑त्।
आग्नीं॑द्ध्रा॒दुद्ध॑रेत्।
यदाग्नीं॑द्ध्र उ॒द्वायें॑त्।
गार्ह॑पत्या॒दुद्ध॑रेत्।
यद्गार्ह॑पत्य उ॒द्वायें॑त्।
अत॑ ए॒व पुन॑र्मन्थेत्॥ **40**॥

अत्र॒ वाव स निल॑यते।
यत्र॒ खलु॒ वै निली॑नमुत्त॒मं पश्य॑न्ति।
तदे॑नमिच्छन्ति।
यस्मा॒द्दारो॑रु॒द्वाये॑त्।
तस्या॒रणीं॑ कुर्यात्।
क्रु॒मु॒कमपि॑ कुर्यात्।
ए॒षा वा अ॒ग्नेः प्रि॒या त॒नूः।
यत्क्रु॑मु॒कः।
प्रि॒यये॒वैन॑ त॒नुवा॒ सम॑र्धयति।
गार्ह॑पत्यं मन्थति॥ **41** ॥

गार्ह॑पत्यो॒ वा अ॒ग्नेर्योनिः॑।
स्वादे॒वैन॒ं योने॑र्जनयति।
नास्मै॒ भ्रातृ॑व्यं जनयति।
यस्य॒ सोम॑ उप॒दस्ये॑त्।
सुवर्ण॒ग्ं॒ हिर॑ण्यं द्वेधा वि॒च्छिद्य॑।
ऋ॒जी॒षेऽन्यदा॑ धून॒ुयात्।
जु॒हु॒याद॒न्यत्।
सोम॑मे॒वाभि॑षुणोति॑।
सोम॑ जुहोति।

सोमस्य वा अभिषूयमाणस्य प्रिया
तनूरुदक्रामत्॥ **42**॥

तथ्सुवर्णगं हिरण्यमभवत्।
यथ्सुवर्णगं हिरण्यं कुर्वन्ति।
प्रिययैवैनं तनुवा समर्धयन्ति।
यस्याक्रीतगं सोममपहरेयुः।
क्रीणीयादेव।
सैव ततः प्रायश्चित्तिः।
यस्य क्रीतमपहरेयुः।
आदारागश्च फाल्गुनानि चाभिषुणुयात्।
गायत्री यगं सोममाहरत्।
तस्य योऽगंशुः पराऽपतत्॥ **43**॥

त आदारा अभवन्न्।
इन्द्रो वृत्रमहन्न्।
तस्य वल्कः पराऽपतत्।
तानि फाल्गुनान्यभवन्न्।
पशवो वै फाल्गुनानि।
पशवः सोमो राजा।
यदादारागश्च फाल्गुनानि चाभिषुणोति।
सोममेव राजानमभिषुणोति।

शृ॒तेन॑ प्रातस्सव॒ने श्री॑णीयात्।
द॒ध्ना म॒ध्यन्दि॑ने॥ **44**॥

नी॒त॒मि॒श्रेण॑ तृतीयसव॒ने।
अ॒ग्नि॒ष्टो॒मः सोम॑ः स्याद्रथन्त॒रसा॑मा।
य ए॒वर्त्विजो॑ वृ॒ताः स्युः।
त ए॑नं याजयेयुः।
एकां॒ गां दक्षि॑णां दद्या॒त्तेभ्य॑ ए॒व।
पुन॒ः सोमं॑ क्रीणीयात्।
य॒ज्ञेनै॒व तद्य॒ज्ञमि॑च्छति।
सैव तत॒ः प्राय॑श्चित्तिः।
सर्वा᳚भ्यो॒ वा ए॒ष दे॒वता᳚भ्य॒ः सर्वे᳚भ्यः
पृष्ठेभ्य॑ आ॒त्मान॒मागु॑रते।
यः स॒त्त्राया॑गु॒रते᳚।
ए॒तावा॒न्खलु॒ वै पुरु॑षः।
याव॑दस्य वि॒त्तम्।
स॒र्व॒वे॒द॒सेन॑ यजेत।
सर्व॑पृष्ठोऽस्य॒ सोम॑ः स्यात्।
सर्वा᳚भ्य ए॒व दे॒वता᳚भ्य॒ः सर्वे᳚भ्यः पृष्ठेभ्य॑
आ॒त्मान॒ं निष्क्री॑णीते॥ **45**॥

उद्वार्यति मन्थेन्मन्थत्यक्रामत्पराऽपतन्मध्यन्दिन
आगुरते पश्चं च ॥ 7 ॥

पवमानः सुवर्जनः।
पवित्रेण विचर्षणिः।
यः पोता स पुनातु मा।
पुनन्तु मा देवजनाः।
पुनन्तु मनवो धिया।
पुनन्तु विश्व आयवः।
जातवेदः पवित्रवत्।
पवित्रेण पुनाहि मा।
शुक्रेण देव दीद्यत्।
अग्ने क्रत्वा क्रतूꣳरनु ॥ 46 ॥

यत्ते पवित्रमर्चिषि।
अग्ने विततमन्तरा।
ब्रह्म तेन पुनीमहे।
उभाभ्यां देव सवितः।
पवित्रेण सवेन च।
इदं ब्रह्म पुनीमहे।
वैश्वदेवी पुनती देव्यागात्।
यस्यै बह्वीस्तनुवो वीतपृष्ठाः।

त॒या॒ मद॑न्तः सध॒ माद्ये॑षु।
व॒यग्ग् स्या॑म॒ पत॑यो र॒यी॒णाम्॥ **47**॥

वै॒श्वा॒न॒रो र॒श्मिभि॑र्मा पुनातु।
वात॑ः प्रा॒णेने॑षि॒रो म॑यो॒भूः।
द्यावा॑पृथि॒वी पय॑सा॒ पयो॑भिः।
ऋ॒ताव॑री य॒ज्ञिये॑ मा पुनीताम्।
बृ॒हद्भि॑ः सवित॒स्तृभि॑ः।
वर्॒षिष्ठै॑र्देव॒ मन्म॑भिः।
अग्ने॒ दक्षै॓ः पुनाहि मा।
येन॑ दे॒वा अपु॑नत।
येनापो॑ दि॒व्यं कश॑ः।
तेन॑ दि॒व्येन॒ ब्रह्म॑णा॥ **48**॥

इ॒दं ब्रह्म॑ पुनीमहे।
यः पा॑वमा॒नीर॒ध्येति॑।
ऋषि॑भि॒ः सम्भृ॑त॒ग्॒ रस॓म्।
सर्व॒ग्॒ स पू॒तम॑श्नाति।
स्व॒दि॒तं मा॑त॒रिश्व॑ना।
पा॒व॒मा॒नीर्यो अ॒ध्येति॑।
ऋषि॑भि॒ः सम्भृ॑त॒ग्॒ रस॓म्।
तस्मै॒ सर॑स्वती दुहे।

क्षी॒रग्ं स॒र्पिर्मधू॑द॒कम्।
पा॒व॒मा॒नीः स्व॒स्त्यय॑नीः॥ **49**॥

सु॒दुघा॒ हि पय॑स्वतीः।
ऋषि॑भिः॒ सम्भृ॑तो॒ रसः॑।
ब्रा॒ह्म॒णेष्व॒मृत᳚ग्ं हि॒तम्।
पा॒व॒मा॒नीर्दि॑शन्तु नः।
इ॒मं लो॒कमथो॑ अ॒मुम्।
कामा॒न्थ्सम॑र्धयन्तु नः।
दे॒वीर्दे॒वैः स॒माभृ॑ताः।
पा॒व॒मा॒नीः स्व॒स्त्यय॑नीः।
सु॒दुघा॒ हि घृ॑त॒श्चुतः॑।
ऋषि॑भिः॒ सम्भृ॑तो॒ रसः॑॥ **50**॥

ब्रा॒ह्म॒णेष्व॒मृत᳚ग्ं हि॒तम्।
येन॑ दे॒वाः प॒वित्रे॑ण।
आ॒त्मानं᳚ पु॒नते॒ सदा᳚।
तेन॑ स॒हस्र॑धारेण।
पा॒व॒मा॒न्यः पु॑नन्तु मा।
प्रा॒जा॒प॒त्यं प॒वित्र᳚म्।
श॒तोद्या॑मग्ं हि॒र॒ण्मय᳚म्।
तेन॑ ब्रह्म॒विदो॑ व॒यम्।

पू॒तं ब्रह्म॑ पुनीमहे।
इन्द्रः॑ सुनी॒ती स॒ह मा॑ पुनातु।
सोमः॑ स्व॒स्त्या वरु॑णः स॒मीच्या᳚।
य॒मो राजा᳚ प्रमृ॒णाभिः॑ पुनातु मा।
जा॒तवे॑दा मो॒र्जय॑न्त्या पुनातु॥ **51** ॥

अनु॑ रयी॒णां ब्रह्म॑णा स्व॒स्त्यय॑नीः सु॒दुघा॒ हि घृ॑त॒श्चुत॒
ऋषि॑भि॒ः सम्भृ॑तो॒ रसः॑ पुनातु॒ त्रीणि॑ च॥ **8** ॥

प्र॒जा वै स॒त्रमा॑सत॒ तप॒स्तप्य॑माना॒ अजु॑ह्वतीः।
दे॒वा अ॑पश्यञ्चम॒सं घृ॒तस्य॑ पू॒र्णग्ग्॒ स्व॒धाम्।
तमुपोद॑तिष्ठ॒न्तम॑जुहवुः।
तेना᳚र्धमा॒स ऊ॒र्जमवा॑रुन्धत।
तस्मा॑दर्धमा॒से दे॒वा इ॑ज्यन्ते।
पि॒तरो॑ऽपश्यञ्चम॒सं घृ॒तस्य॑ पू॒र्णग्ग्॒ स्व॒धाम्।
तमुपोद॑तिष्ठ॒न्तम॑जुहवुः।
तेन॑ मा॒स्यू॒र्जमवा॑रुन्धत।
तस्मा᳚न्मा॒सि पि॒तृभ्यः॑ क्रियते।
म॒नु॒ष्या॑ अपश्यञ्चम॒सं घृ॒तस्य॑ पू॒र्णग्ग्॒
स्व॒धाम्॥ **52** ॥

तमुपोद॑तिष्ठ॒न्तम॑जुहवुः।
तेन॑ द्व॒यीमू॒र्जमवा॑रुन्धत।

तस्मा॒द्द्विर॑ह्नो मनु॒ष्ये॑भ्य॒ उप॑ह्रियते।
प्रा॒तश्च॑ सा॒यं च॑।
प॒शवो॑ऽपश्यन्न॒मसं घृ॒तस्य॑ पू॒र्णग्ग्॑ स्व॒धाम्।
तमुपोद॑तिष्ठ॒न्तम॑जुहवुः।
तेन॑ त्र॒यीमू॒र्ज॒मवा॑रुन्धत।
तस्मा॒त्त्रिर॑ह्नः प॒शव॒ः प्रेर॑ते।
प्रा॒तः सं॑ङ्ग॒वे सा॒यम्।
असु॑रा अपश्यन्न॒मसं घृ॒तस्य॑ पू॒र्णग्ग्॑
स्व॒धाम्॥ **53** ॥

तमुपोद॑तिष्ठ॒न्तम॑जुहवुः।
तेन॑ संवथ्स॒र ऊर्ज॒मवा॑रुन्धत।
ते दे॒वा अ॑मन्यन्त।
अ॒मी वा इ॒दम॑भूवन्न्।
यद्व॒यग्ग्स्म इति॑।
त ए॒तानि॑ चातुर्मा॒स्यान्य॑पश्यन्न्।
तानि॒ निर॑वपन्न्।
तैरे॒वैषा॒ं तामूर्ज॑मवृञ्जत।
ततो॑ दे॒वा अभ॑वन्न्।
पराऽसु॑राः॥ **54** ॥

यद्यजं॑ते।

याम्॒एव द्॒एवा ऊर्ज॑म्॒वारु॑न्धत।

तां तेनाव॑रुन्धे।

यत्पि॒तृभ्यः॑ क्॒रोति॑।

याम्॒एव पि॒तर्॒ ऊर्ज॑म्॒वारु॑न्धत।

तां तेनाव॑रुन्धे।

यदा॑वस्॒थेऽन्न्॒गं॒ हर॑न्ति।

याम्॒एव म॑नु॒ष्या॑ ऊर्ज॑म्॒वारु॑न्धत।

तां तेनाव॑रुन्धे।

यद्दक्षि॑णा॒ं दद॑ाति॥ **55**॥

याम्॒एव प्॒शव्॒ ऊर्ज॑म्॒वारु॑न्धत।

तां तेनाव॑रुन्धे।

यच्चा॑तुर्मा॒स्यैर्यजं॑ते।

याम्॒एवासु॑रा॒ ऊर्ज॑म्॒वारु॑न्धत।

तां तेनाव॑रुन्धे।

भवं॑त्या॒त्मना॑।

परा॒ऽस्य्॒ भ्रातृ॑व्यो भवति।

वि्॒राजो॒ वा ए्॒षा विक्रा॑न्तिः।

यच्चा॑तुर्मा॒स्यानि॑।

वै्॒श्व्॒दे्॒वेना्॒स्मिन्लो्॒के प्रत्य॑तिष्ठत्।

वरुणप्रघासैरन्तरिंक्षे।
साकमेधैरमुष्मिंन्लोके।
एष हत्वावै तथ्सर्वं भवति।
य एवं विद्वाग्श्चांतुर्मास्यैर्यजंते॥ **56**॥

मनुष्यां अपश्यञ्चमसं घृतस्यं पूर्णग्ग् स्वधामसुंरा
अपश्यञ्चमसं घृतस्यं पूर्णग्ग् स्वधामसुंरा
ददाँत्यतिष्ठच्चत्वारिं च॥ **9**॥

अग्निर्वाव संवथ्सरः।
आदित्यः परिवथ्सरः।
चन्द्रमां इदावथ्सरः।
वायुरंनुवथ्सरः।
यद्वैँश्वदेवेन यजंते।
अग्निमेव तथ्संवथ्सरमाँप्नोति।
तस्माँद्वैश्वदेवेन यजंमानः।
संवथ्सरीणाग्ं स्वस्तिमाशाँस्त इत्याशांसीत।
यद्वंरुणप्रघासैर्यजंते।
आदित्यमेव तत्पंरिवथ्सरमाँप्नोति॥ **57**॥

तस्माँद्वरुणप्रघासैर्यजंमानः।
परिवथ्सरीणाग्ं स्वस्तिमाशाँस्त इत्याशांसीत।
यथ्सांकमेधैर्यजंते।

च॒न्द्रमंसमे॒व तदिंदावथ्स॒रमांप्नोति।
तस्मांथ्साकमे॒धैर्यजंमानः।
इ॒दा॒व॒थ्स॒रीणाग्ं स्व॒स्तिमाशांस्त॒ इत्याशांसीत।
यत्पिंतृय॒ज्ञेन॒ यजंते।
दे॒वाने॒व तद॒न्ववंस्यति।
अथ॒ वा अंस्य वा॒युश्चांनुवथ्स॒रश्चाप्रींता॒वुच्छिंष्येते।
यच्छुंनासी॒रीयें॒ण॒ यजंते॥ **58**॥

वा॒युमे॒व तदंनुवथ्स॒रमांप्नोति।
तस्मांच्छुनासी॒रीयें॒ण॒ यजंमानः।
अ॒नु॒व॒थ्स॒रीणाग्ं स्व॒स्तिमाशांस्त॒ इत्याशांसीत।
सं॒व॒थ्स॒रं वा ए॒ष ईंप्स॒तीत्यांहुः।
यश्चांतुर्मा॒स्यैर्यजंत॒ इतिं।
ए॒ष ह॒ त्वै संवथ्स॒रमांप्नोति।
य ए॒वं वि॒द्वाग्श्चांतुर्मा॒स्यैर्यजंते।
विश्वें दे॒वाः समंयजन्त।
तेंऽग्निमे॒वायंजन्त।
त ए॒तं लो॒कमंजयन्न्॥ **59**॥

यस्मिंन्न॒ग्निः।
यद्वैंश्वदे॒वेन॒ यजंते।
ए॒तमे॒व लो॒कं जंयति।

यस्मिंन्न॒ग्निः।
अ॒ग्नेरे॒व सायुं॒ज्य॒मुपैंति।
य॒दा वैँश्वदे॒वेन॒ यजंते।
अथं संवथ्स॒रस्यं गृ॒हपंतिमाप्नोति।
य॒दा सं॑वथ्स॒रस्यं गृ॒हपंतिमा॒प्नोतिं।
अथं सहस्रया॒जिनंमाप्नोति।
य॒दा संहस्रया॒जिनंमा॒प्नोतिं॥ **60**॥

अथं गृ॒हमे॒धिनंमाप्नोति।
य॒दा गृंहमे॒धिनंमा॒प्नोतिं।
अथा॒ग्निर्भ॑वति।
य॒दाऽग्निर्भवंति।
अथ॒ गौर्भ॑वति।
ए॒षा वै वैँश्वदे॒वस्य॒ मात्राँ।
ए॒तद्वा ए॒तेषांमव॒मम्।
अतोंऽतो॒ वा उत्तंराणि॒ श्रेयाग्॑ंसि भवन्ति।
यद्विश्वें दे॒वाः स॒मयंजन्त।
तद्वैँश्वदे॒वस्यं वैश्वदेव॒त्वम्॥ **61**॥

अथांदि॒त्यो वरुं॒ण॒ग्॒ राजांनं
वरुणप्रघा॒सैरंयजत।
स ए॒तं लो॒कमंजयत्।

यस्मिंन्नादि॒त्यः।
यद्वंरुणप्रघा॒सैर्यजंते।
ए॒तमे॒व लो॒कं जंयति।
यस्मिंन्नादि॒त्यः।
आ॒दि॒त्यस्यै॒व सायुंज्य॒मुपैंति।
यदांदि॒त्यो वरुंण॒गं॒ राजांनं
वरुणप्रघा॒सैरयंजत।
तद्वंरुणप्रघा॒सानां॒ वरुणप्रघास॒त्वम्।
अथ॒ सोमो॒ राजा॒ छन्दाग्ं॒सि
साकमे॒धैरंयजत॥ **62**॥

स ए॒तं लो॒कमंजयत्।
यस्मिग्ग्ं॒श्च॒न्द्रमां वि॒भातिं।
यथ्सांकमे॒धैर्यजंते।
ए॒तमे॒व लो॒कं जंयति।
यस्मिग्ग्ं॒श्च॒न्द्रमां वि॒भातिं।
च॒न्द्रमंस ए॒व सायुंज्य॒मुपैंति।
सोमो॒ वै च॒न्द्रमाः।
ए॒ष ह॒ त्वै सा॒क्षाथ्सोमं भक्षयति।
य ए॒वं वि॒द्वान्थ्सांकमे॒धैर्यजंते।
यथ्सोमंश्च॒ राजा॒ छन्दाग्ं॒सि च स॒मैधंन्त॥ **63**॥

तथ्साकमेधानाग्ं साकमेधत्वम्।
अथर्तवः पितरः प्रजापतिं पितरं
  पितृयज्ञेनायजन्त।
त एतं लोकमजयन्न्।
यस्मिन्नृतवः।
यत्पितृयज्ञेन यजते।
एतमेव लोकं जयति।
यस्मिन्नृतवः।
ऋतूनामेव सायुज्यमुपैति।
यदृतवः पितरः प्रजापतिं पितरं
  पितृयज्ञेनायजन्त।
तत्पितृयज्ञस्य पितृयज्ञत्वम्॥ **64**॥

अथौषधय इमं देवं त्र्यम्बकैरयजन्त
  प्रथेमहीति।
ततो वै ता अप्रथन्त।
य एवं विद्वाग्स्त्र्यम्बकैर्यजते।
प्रथते प्रजया पशुभिः।
अथ वायुः परमेष्ठिनग्ं शुनासीरीयेणायजत।
स एतं लोकमजयत्।
यस्मिन्वायुः।

यच्छुनासीरीयेण यजते।
एतमेव लोकं जयति।
यस्मिन्वायुः॥ **65**॥

वायोरेव सायुज्यमुपैति।
ब्रह्मवादिनो वदन्ति।
प्र चातुर्मास्ययाजी मीयता(३) न प्रमीयता(३) इति।
जीवन्वा एष ऋतूनप्येति।
यदि वसन्ता प्रमीयते।
वसन्तो भवति।
यदि ग्रीष्मे ग्रीष्मः।
यदि वर्षासु वर्षाः।
यदि शरदि शरत्।
यदि हेमन् हेमन्तः।
ऋतुर्भूत्वा संवथ्सरमप्येति।
संवथ्सरः प्रजापतिः।
प्रजापतिर्वावैषः॥ **66**॥

परिवथ्सरमाँप्नोति शुनासीरीयेण यजतेऽजयन्थ्सहस्रयाजिनं -
मान्प्नोति वैश्वदेवत्वगं सांकमेधैरयजत समैधन्त
पितृयज्ञत्वं जयति यस्मिन्वायुर्हेमन्तस्त्रीणि च॥ **10**॥

उ॒भयें॑ यु॒वग्ं॒ सु॒राम॒मुदं॑स्था॒न्नि वै यस्यं॑ प्रातःस॒व॒न
एकैं॑कोऽसु॒र्यं॑ पवं॑मानः प्र॒जा वै स॒त्रमां॑सता॒ग्निर्वा॑व
सं॑वथ्स॒रो दर्शं॑ ॥ **10** ॥

उ॒भये॒ वा उदं॑स्था॒थ्सर्वा॑भिर्मध्य॒तो॒ऽत्र॒ वाव ब्रा॑ह्म॒णेष्वथं॑
गृहमे॒धिन॒ग्ं॒ षट्थ्थं॑ष्टिः ॥ **66** ॥

उ॒भये॒ वावैषः ॥

॥ हरिः॑ ओ(३)म्॒ ॥

॥ इति कृष्णयजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे प्रथमाष्टके चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥